

TARJÁN TAMÁS

Nem áll varrást avult vászon

■ JEAN-CLAUDE GRUMBERG: VARRÓNÖK ■

Majsai-Nyilas Tünde (Marie), Börcsök Enikő (Simone), Pap Vera (Laurance asszony) és Igó Éva (Gisèle)

holmijaikat (részben) maguk készíténék, igazítanák. A legtalálóbb jelmezt pedig a szerző tervezte. Az egyik lány fekete ceruzával csíkot rajzol a másik combjára, lábszárára (neki „már van” ilyen „szembiztos” – és férfiszemet vonzó –, hátul varrott „harisnyája”). A férfiakat színtelen, barnásfekete masszává keverte Gruskova. Talán azért, hogy Léon urat a maga kékes, bizonyára kézzel szorgoskodott mellényében kiugrassa a többiek közül. Kern András mint Léon ki is ugrik. Önmaga alkotta térben lélegzik, saját ritmust, egyéniséget ad a keshedt vállal, behúzott nyakkal császarkáló tulajnak. Ez a szuverén aura feledteti, hogy a darab zavarosan informál Léon úr pipogyaságáról és megbízha-

tóságáról, érzéseiről és terveiről. Kern megy a maga feje után, s ezúttal a kernkedés jóval többet hoz a konyhára, mint amennyit a drámához való igazodás hozhatna. Kútvölgyi Erzsébet (Hélène, a feleség) sűrű hallgatásokat társít férje szószaporításához. Megteremti a látszatot, hogy kettejüknek van valami titkuk. A két színész néha azt a fanyar humort is elszabadítja, amelyhez Eszenyinek ezúttal nincs szíve (vagy – váratlan módon – túlságosan meghatotta őt a mű).

Gruskova díszlete nem versenyképes a jelmezeivel. Realista mikrovilág lenne ez: a sokat lóbált szenes vasaló melegítőjén az ebédkét is meg lehet langyosítani, tű, cérna, olló a helyén. A rea-

listát és a mikrót azonban felibe-harmadába nyisszantották. Sivár dobálmány lett a pár bútorarab – ettől viszont még nem vált jelzesebbé, elvontabbá, poétikusabbá a tér. A kellékeseknek a jelenetközökben sokat kell pucolniuk, hogy *ugyanolyan* maradjon a placc (melynek per sze árulkodnia kell az idő múlásáról, például a rogyásig használt bordó és fehér cérna után az új szériára valló fekete spulnik uralmával).

Varrónók – így a cím. Tehát telepedjenek a helyükre a szereplők, és szaporán varrjanak (a vasaló meg vasaljon)? Imitálják a munkát? Nem kétséges: Eszenyi felvette a két szélsőséges kérdést – és nem talált se köztes, se más feleletet. Ha már a varrónók: varrónók, akkor a varrásukat roppant pontosan meg kellett volna varrni a rendezőnek. Ez – a szimbolikussá is váló valószínű ténykedés koreografálása – alig-alig történt meg. A nagy lendületű öltés, a foggal elharapott cérna egyszer jó, másodszor kevés, s az sem biztos, hogy elsőre helyénvaló.

A figurakezelés, figuramozgatás ritkán elfogadható. Az egyik nő – indulatának csillapítására – vizet kortyolgat. Mégsem bír magával; a túlsó sarokban, a vasalóasztalnál felragad egy pohár vizet, kortyol. A haszon annyi, hogy a vizeskancsó is „helyzetbe” kerül, le lehet vele loccsintani az ellenlábás békétlenkedőt. Színházi értelemben légüres a tér. (*Színésznők, Elnöknők, Sógornők* stb.: e darabok – továbbá a *Gőzben* és társaik – már megtanítottak arra [legyen bármily eltérő a rangjuk és a hangfekvésük], hogy néhány rokon vagy ellentétes érdekeltségű nő dramaturgiai összereléséből még nem lesz automatikusan *Bernarda Alba háza*.)

A varrónók magukra maradnak. A férfiktől – Kerntől is – kevés segítséget kapnak. Két, a Pestiben nem otthonos színész, egy egyetemista és egy statiszta is teremthetne maradandót, ám Viszt Attila (Munkás) akárha nem is lenne, Szula László (A vasaló) szerepidegen igyekvése búval béleli a rosszul megírt és most sem elemzett férfit, Lajos András (Jean) az előbbi hagyta ürben a poénjait sem meri bevasalni, a markáns Földi László (Max) pedig teljességgel előkészítetlen szituációba toppan kényelmetlenül (szó sem volt arról, hogy Léon hamiskodó vagy tehetetlenkedő kiskapitalista, aki nem képes pontosan szállítani). Börcsök Enikő (Simone) igényes pasztelljével, Igó Éva (Gisèle) bánatos álmélgódásaival, Pap Vera (Laurance) örökös sértődéseinek fintoros öntörvényűségével, Majsai-Nyilas Tünde (Marie) esküvőepizódjának sürgölődésével, Hegyi Barbara (Mimi) a szabadszájú, fiatalos hetykeségen kívül

Schiller-Kata felvételei

Kútvolgyi Erzsébet (Hélène) és Kern András (Léon)

semmi áttételességet nem kereső lendületével emel szerepén és az előadáson. Mindhiába – mert a végére, Simone egyik fiacskájának szerepére sikerült a főváros legügyetlenebb gyermekszínészét fellelni, s ő buzgón szétbeszéli azt a keveset, ami e felejthető előadásból kisült.

JEAN-CLAUDE GRUMBERG: VARRÓNÓK (Pesti Színház)

FORDÍTOTTA: Lakos Anna. DRAMATURG: Böhm György. DÍSZLET, JELMEZ: Alexandra Gruskova. RENDEZŐ: Eszenyi Enikő.

SZEREPLŐK: Pap Vera, Börcsök Enikő, Kútvolgyi Erzsébet, Igó Éva, Majsai-Nyilas Tünde, Hegyi Barbara, Kern András, Szula László, Földi László, Lajos András e. h., Viszt Attila.